

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2017

EALAÍN

Stair agus Léirthuisctint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

Déardaoin, 15 Meitheamh   Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu) agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisctint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na **léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo**.

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Tá taifead ar a lán tuamaí de chuid na Clochaoise in Éirinn a nochtann mórán eolais faoi shaol na ndaoine a thóg iad.

Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt do **dhá** thuama cloiche ainmnithe a bhfuil staidéar déanta agat orthu. Bíodh tagairt agat i do fhreagra do struchtúr, d'fheidhm agus do shuíomh gach ceann de na samplaí atá roghnaithe agat.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar na móitífeanna agus ar na teicnící sa snoíodóireacht chloiche ar baineadh úsáid astu chun tuamaí de chuid na Clochaoise a mhaisiú.

Léirigh do fhreagra.
2. Ainmnigh an **dá** dhéantúsán atá **léirithe ar an mbileog leis seo**, agus déan cur síos agus plé orthu. Bíodh tagairt agat i do fhreagra dá bhfoirm, dá bhfeidhm agus dá mbunábhair agus do na teicnící ar baineadh úsáid astu agus iad á dtairgeadh agus á maisiú.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar an tréimhse ina ndearnadh na déantúsáin seo.

Léirigh do fhreagra.
3. Tháinig forbairt shuntasach ar dhearadh déantúsán miotail le haghaidh cúrsaí reiligiúin idir an 8ú haois agus an 12ú haois.

Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **dhá** dhéantúsán reiligiúnacha ainmnithe as Éirinn a rinneadh as miotal sa tréimhse seo. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'fhoirm, d'fheidhm, do bhunábhair agus do mhaisiú gach déantúsáin ainmnithe.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar na teicnící miotalóireachta a forbraíodh le linn na tréimhse seo.

Léirigh do fhreagra.
4. Déan cur síos agus plé ar na gnéithe ailtireachta d'fhoirgneamh ainmnithe Éireannach sa stíl Nuachlasaiceach. Ainmnigh ailtire an fhoirgnimh atá roghnaithe agat agus bíodh tagairt agat i do fhreagra do struchtúr, do mhaisiú agus do leagan amach an fhoirgnimh, istigh agus amuigh.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar obair aon *stuccadore* ainmnithe sa tréimhse seo in Éirinn.

Léirigh do fhreagra.

5. Bhí cáil ar Sir John Lavery (1856-1941) mar dhuine de phríomhphortráidithe na huasaicme. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **“Stiúideo an Ealaíontóra: Lady Hazel Lavery lena hIníon Alice agus lena a Leasiníon Eileen”, atá léirithe ar an mbileog leis seo.** Bíodh tagairt agat i do fhreagra d’ábhar, do chomhdhéanamh, do stíl, do dhath/do na dathanna agus do sholas.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile de chuid Sir John Lavery. *Léirigh do fhreagra.*

6. Is téama é scoiteacht lom an duine atá le feiceáil arís agus arís eile i go leor saothar de chuid Louis le Brocquy (1916-2012). Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **“Páiste i gClós, 1953” atá léirithe ar an mbileog leis seo.** Bíodh tagairt agat i do fhreagra d’ábhar, do chomhdhéanamh, do stíl, do na tionchair agus do na teicnící.

agus

Ainmnigh saothar **amháin** eile le Louis le Brocquy, agus déan cur síos agus plé achomair air. *Léirigh do fhreagra.*

7. Roghnaigh duine **amháin** díobh seo a leanas:

- Nathaniel Hone Sinsearach (1718-1784)
- John Henry Foley (1818-1874)
- Mary Swazy (1882-1978)
- Nano Reid (1900-1981)
- Seán Keating (1889-1977)
- Edward Delaney (1930-2009)
- Jim Fitzpatrick (r.1946).

Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra atá roghnaithe agat, agus déan tagairt mhionsonraithe do **dhá** shaothar ainmnithe leis an ealaíontóir sin. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d’ábhar, do stíl, do na meáin/bunábhair, do theicnící agus do thionchair. *Léirigh do fhreagra.*

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá Inníu)

8. Tá codarsnacht mhór idir na radhairc den bhreithiúnas agus den damnú atá le fáil sa dealbhóireacht Rómhánúil agus íomhánna níos suaimhní a úsáideadh sa dealbhóireacht Ghotach.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do shampla ainmnithe **amháin** den dealbhóireacht Rómhánúil agus do shampla ainmnithe **amháin** den dealbhóireacht Ghotach. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do stíl agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar phríomhghnéithe na hailtireachta Gotaí.
Léirigh do fhreagra.
9. Ba mháistir é Jan van Eyck (c.1390-1441) ar mhionsonraí, ar dhathanna, agus ar shiombalachas.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **“An Mhaighdean agus an Leanbh leis an Seansailéir Rolin”**, **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do theicnící agus don ré ina ndearnadh an saothar.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Jan van Eyck.
Léirigh do fhreagra.
10. Bhain Michelangelo (1475-1564) úsáid as fíoracha matánacha i staidiúirí drámata chun comhdhéanaimh iontacha a chruthú.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do **“Doni Tondo”**, **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do dhath/dhathanna agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Michelangelo.
Léirigh do fhreagra.
11. Bhain Jean-François Millet (1814-1875) úsáid as dath agus as solas chun dearcadh laochúil ar shaol na dtuathánach faoin tuath a léiriú.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat don phictiúr **“Fáilte an Aingil”**, **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do stíl agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe **amháin** eile le Jean-François Millet.
Léirigh do fhreagra.
12. B'ealaíontóir Iar-Impriseanaí é Vincent van Gogh (1853-1890) a bhfuil cáil ar a shaothar mar gheall ar an dath gléineach, ar an obair scuaise shuntasach agus ar an éifeacht mhothúcháin go háirithe.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do shaothar ainmnithe **amháin** le Vincent van Gogh. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do dhath/dhathanna, do stíl agus do theicnící.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar thionchar Vincent van Gogh ar ealaín an 20ú haois.
Léirigh do fhreagra.

13. Bhí Georges Braque (1882-1963) ar dhuine de bunaitheoirí an Chiúbachais agus d'fhorbair sé bealach nua leis an saol thart air a léiriú.
Déan an ráiteas sin a phlé, agus tagairt agat do “**Bean le Giotár**”, **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do stíl, do dhath/dhathanna agus do theicnící.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar Ciúbach ainmnithe **amháin** eile le healaíontóir ainmnithe eile.

Léirigh do fhreagra.

14. Freagair (a), (b), agus (c).

(a) Roghnaigh agus ainmnigh saothar le duine **amháin** díobh seo a leanas:

- Giotto (c.1267/76-1337)
- Tiziano (c.1488-1576)
- Pieter Bruegel Sinsearach (c.1525-1569)
- Jean-Honoré Fragonard (1732-1806)
- Vasily Kandinsky (1866-1944).

(b) Déan cur síos agus plé mionsonraithe ar an saothar atá roghnaithe agat agus ag tagairt agat don ealaíontóir, d'ábhar, do stíl, do chomhdhéanamh, do bhunábhair, do theicnící agus don ré ina ndearnadh an saothar.

(c) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú, agus déan cur síos agus plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.

15. Freagair (a), (b), agus (c).

(a) Pléigh forbairt ceann **amháin** de na stíleanna nó de na gluaiseachtaí ealaíne seo a leanas:

- Barócachas
- Nuachlasaiceachas
- Art Nouveau
- Dadachas.

(b) Pléigh príomhthréithe na stíle nó na gluaiseachta atá roghnaithe agat.

(c) Déan cur síos agus plé ar shaothar ainmnithe **amháin** le healaíontóir ainmnithe a bhfuil a s(h)saothar ina shampla tipiciúil den stíl nó den ghluaiseacht seo.

Léirigh do fhreagra.

Roinn III - Léirtheiscint na hEalaíne

16. Déantar gailearaithe, músaeim agus ionaid léirmhíniúcháin a dhearadh chun déantúsáin a thaispeáint agus is minic a bhaintear úsáid as a lán teicnící iontu chun eolas agus oideachas a thabhairt do bhreathnóir.

Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do ghailearaí nó do mhúsaem nó d'ionad léirmhíniúcháin ainmnithe ar thug tú cuairt air. Déan plé i do fhreagra ar **dhá** shaothar ainmnithe agus bíodh tagairt agat do na teicnící ar baineadh úsáid astu chun eolas agus oideachas a thabhairt don bhreathnóir ina dtaobh.

agus

Déan cur síos agus plé ar an dóigh a gcuirfeá na déantúsáin seo a leanas ar taispeáint i suíomh gailearaí:

- péire d'fháinní cluaise óir
- uiscadhath A4, fráma air agus faoi ghloine
- dealbh fhíorach ar cóimhéid leis an duine.

Léirigh do fhreagra.

17. Tá ról thábhachtach ag an dealbhóireacht phoiblí i gcomóradh daoine agus/nó imeachtaí. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do dhealbhóireacht phoiblí ainmnithe a bhfuil staidéar déanta agat uirthi. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do bhunábhair, do theicnící, do shuíomh agus do chomhthéacs an tsaothair.

agus

Tabhair breac-chuntas achomair ar do choincheapa amhairc faoi choinne dealbhóireachta poiblí atá le suíomh i do cheantar le duine nó le himeacht a chomóradh.

Léirigh do fhreagra.

18. Is é aidhm an dearaidh ghrafaigh aird a tharraingt agus eolas a chur in iúl. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat do na póstaer **atá léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'íomhánna, do leagan amach, do chlógghrafaíocht, do dhath/dhathanna agus tabhair breac-chuntas achomair ar cé acu póstaer díobh is éifeachtaí.

agus

Tabhair breac-chuntas achomair ar do choincheapa amhairc faoi choinne póstaer bunaithe ar fhéile de do rogha féin.

Léirigh do fhreagra.

19. Ba chóir go mbeadh cothromaíocht i ndearadh táirge idir cuma agus feidhm. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat don fholúsghlantóir **atá léirithe atá ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'fhoirm, d'fheidhm, do bhunábhair agus do cháilíochtaí maisiúcháin.

agus

Tabhair breac-chuntas achomair ar do choincheapa amhairc faoi choinne gabhdáin/mála le do lón scoile a iompar.

Léirigh do fhreagra.

20. Tá an-aird ar ealaín sráide in Éirinn le blianta beaga anuas agus tá idir chathracha agus bhailte móra ag glacadh chucu féin na bhféidearthachtaí spreagúla sa tírdhreach uirbeach. Déan an ráiteas sin a phlé agus tagairt agat don **léaráid atá ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra d'ábhar, do chomhdhéanamh, do shuíomh agus do scála.

agus

Tabhair breac-chuntas achomair ar do choincheapa amhairc faoi choinne múrmhaisiú i do cheantar féin.

Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2017
Leaving Certificate Examination, 2017

Ardleibhéal
Higher Level

Ealaín: Stair agus Léirthuisctint na hEalaíne - Léaráidí
Art: History and Appreciation of Art - Illustrations

2

Ceist Question

Déantúsán 1
Artefact 1

Déantúsán 2
Artefact 2

5

Ceist Question

Stiúideo an Ealaíontóra: Lady Hazel Lavery
lena hIníon Alice agus lena a Leasiníon Eileen le
Sir John Lavery
The Artist's Studio: Lady Hazel Lavery with her
Daughter Alice and Stepdaughter Eileen by
Sir John Lavery

6

Ceist Question

Páiste i gClós, 1953 le Louis le Brocqy
Child in a Yard, 1953 by Louis le Brocqy

9

Ceist Question

An Mhaighdean agus an Leanbh leis an Seansailéir Rolin le Jan van Eyck
The Virgin and Child with Chancellor Rolin by Jan van Eyck

10

Ceist Question

Doni Tondo le Michelangelo
Doni Tondo by Michelangelo

Fáilte an Aingil le Jean-François Millet
The Angelus by Jean-François Millet

Bean le Giotár le Georges Braque
Woman with a Guitar by Georges Braque

18

Ceist Question

Póstaer 1
Poster 1

Póstaer 2
Poster 2

Léaráidí le caoinchead

Illustrations courtesy of

Ardmhúsaem na hÉireann

The National Museum of Ireland

An Gailearaí Náisiúnta, Baile Átha Cliath

The National Gallery, Dublin

Dánlann Chathair Bhaile Átha Cliath An Hugh Lane

Dublin City Gallery The Hugh Lane

Musée du Louvre, Páras/Paris

Uffizi Gallery, Flórans/Florence

Musée d'Orsay, Páras/Paris

Centre Georges Pompidou, Páras/Paris

19

Ceist Question

Folúsghlantóir
Vacuum Cleaner

20

Ceist Question

